

С.О. Баранов к.ю.н, доцент,
(Одеський державний університет
внутрішніх справ)
С.П. Рибаченко, аспірант, (Міжнародний
гуманітарний університет).

Адміністративно-юрисдикційна діяльність Державної прикордонної служби щодо проваджень у справах про адміністративні правопорушення

Важливим завданням будь якої суверенної держави є захист її кодонів та національних інтересів. Національні інтереси України у прикордонній сфері полягають у створенні політичних, правових, організаційних та інших умов для забезпечення надійної охорони державного кордону України. Забезпечення реалізації зазначених завдань покладаються на відповідні державні інституції Державну прикордонну службу України (далі-ДПСУ), Службу безпеки України та Національну гвардію України.

ДПСУ здійснює специфічний вид державної діяльності - охорону державного кордону, яка має чітко виражений характер правоохоронної діяльності [1, с.98]. Ознаками ДПСУ як правоохоронного органу є те, що це державний орган виконавчої влади, який має свою чітко визначену юрисдикцію, рішення, що приймаються її підрозділами (посадовими особами), мають правозастосовний характер.

Важливою складовою правоохоронної діяльності є адміністративна діяльність, яка розглядається як один із важливих напрямків роботи ДПСУ щодо охорони правопорядку.

Серед основних напрямів зовнішньої адміністративної діяльності ДПСУ є: охорона державного кордону на суші, морі, річках, озерах та інших водоймах, суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні, забезпечення дотримання правил прикордонного режиму, режиму в пунктах пропуску через держкордон, режиму виключної (морської) економічної зони України, встановленого порядку плавання і перебування невійськових суден та військових кораблів у територіальному морі та внутрішніх водах України, забезпечення пропуску через кордон України осіб, транспортних засобів,

вантажів та іншого майна, здійснення (в районах несення служби) контролю за збереженням природних ресурсів, додержанням правил промислової та іншої діяльності, охороною довкілля, здійснення реєстрації іноземців та осіб без громадянства, які в установленому порядку прибувають в Україну, та їх паспортних документів у пунктах пропуску через кордон, проставлення відміток у документах на право візду в Україну або виїзду з України, встановлення за погодженням з Держмитслужбою та Міністерством транспорту України режиму у пунктах пропуску через держкордон України, контроль за дотриманням порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України або виїзду з неї [2].

У процесі її здійснення правомочними службовими особами органів ДПСУ реалізується визначений законодавством значний обсяг їх повноважень щодо боротьби з адміністративними правопорушеннями на державному кордоні України, що виражається, зокрема, у виявленні подій адміністративних правопорушень, збиранні та перевірці доказів, оформленні необхідних процесуальних документів, розгляді підвідомчих справ та винесенні щодо них відповідних постанов, поданні окремих справ для розгляду за підвідомчістю, а також – у виконавчому провадженні у таких справах.

Для кращого розуміння поняття адміністративно-юрисдикційної діяльності органів ДПСУ слід розглянути теоретико-правові ознаки поняття юрисдикції в цілому та адміністративної юрисдикції зокрема.

«Юрисдикція» (від лат. - *jurisdictio*) – термін, утворений шляхом злиття двох слів «*jus*» – право, «*dico*» – кажу, – означає «встановлена законом (або іншим нормативно-правовим актом) сукупність повноважень відповідних державних органів вирішувати правові спори та питання про правопорушення, тобто оцінювати дії особи або іншого суб'єкта права з точки зору їх правомірності щодо застосовування юридичних санкцій до правопорушників» [3, с. 870].

Слід відзначити, що в українському законодавстві відсутнє визначення термінів «адміністративно-юрисдикційна діяльність» та «адміністративна

юрисдикція», але вони використовуються не тільки якості наукової термінології, а й у правозастосовній практиці при складанні правових та аналітичних документів правоохоронних органів.

Значне місце серед переліку адміністративних проваджень, які знаходяться у компетенції ДПСУ займають провадження у справах про адміністративні правопорушення. Під провадженням у справах про адміністративні правопорушення слід розуміти систему адміністративно-процесуальних норм, що регулюють суспільні відносини, порядок, форми і методи діяльності відповідних державних органів, їх посадових осіб і представників громадськості з приводу порушення та розгляду справ про адміністративні проступки, застосування до винних справедливих заходів адміністративної відповідальності і їх виконанню з метою боротьби з адміністративними правопорушеннями і виховання громадян.

До безпосередньої компетенції ДПСУ щодо проваджень у справах про адмінправопорушення віднесено: 1) адміністративні проступки фізичних осіб, справи яких розглядаються посадовими особами ДПСУ, (пов'язані з порушенням прикордонного режиму, режиму в пунктах пропуску через державний кордон України або режимних правил у контрольних пунктах в'їзду - виїзду, порушенням іноземцями та особами без громадянства правил перебування в Україні і транзитного проїзду через її територію, невиконанням рішення про заборону в'їзду в Україну, порушенням порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України або виїзду з неї, а також з порушенням порядку в'їзду до району проведення антитерористичної операції або виїзду з нього (стаття 202, частина друга статті 203, стаття 203-1 (щодо порушень, виявлених у пункті пропуску (пункті контролю) через державний кордон України, контрольному пункті в'їзду-виїзду або контрольованому прикордонному районі), статті 204-2, 204-4); 2) адміністративні проступки фізичних осіб, щодо яких посадові особи ДПСУ мають право складати адміністративні протоколи та направляти їх на розгляд: а) районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів (ч. 2, 4 та 5 ст. 85; ст. 185-10, 191; ч. 1

ст. 203; ст. 204, 204-1, 205, 206, 206-1 КУАП); б) підрозділів Національної поліції (ст. 121-1, 195 КУАП); в) органів мисливського господарства (ч. 1 ст. 85 КУАП) та рибоохорони (ч. 3 ст. 85 КУАП); 3) адміністративні проступки юридичних осіб, щодо яких посадові особи ДПСУ мають право складати адміністративні протоколи відповідно до норм Законів України «Про виключну (морську) економічну зону України» та «Про відповідальність за повітряні перевезення пасажирів через державний кордон України без належних документів для в'їзду в Україну» та направляти їх на розгляд у суди першої інстанції [4].

ДПСУ у ході провадження у справах про адміністративні правопорушення має право здійснювати: виявляти та припиняти адміністративні правопорушення; вчиняти процесуальні дії визначені стадіями провадження; встановлювати причини та умови, які спричинили або сприяли вчиненню порушення законодавства про державний кордон; здійснення самостійно або спільно з іншими органами публічної влади запобіжних та профілактичних заходів щодо їх усунення; охорона та тримання осіб а також транспортних і плавзасобів до моменту їх передачі правоохоронним органам України або суду, у тому числі і органам прикордонної охорони чи іншим органам суміжної держави; вимагати від громадян припинення правопорушень або дій, які перешкоджають працівникам ДПСУ виконувати свої обов'язки; у випадках і порядку передбаченому законодавством України розглядати справи про правопорушення, накладати стягнення або передавати матеріали справи на розгляд до інших уповноважених органів виконавчої влади або судів; виконувати всі передбачені статтею 260 КУПАП заходи з забезпечення провадження у адміністративних справах [4]; застосовувати фізичну силу, службових собак, а також носити та застосовувати спеціальні засоби та зброю.

З наведеного можна зробити висновок, що органи ДПСУ в межах здійснення адміністративно – юрисдикційної діяльності наділені широким колом повноважень, які закріплені у загальнодержавних та галузевих нормативних актах.

Список використаних джерел:

1. Шоптенко С.С. Повноваження правоохоронних органів у провадженнях у справах про адміністративні правопорушення. Право і суспільство. 2017. №4. ч.2, С.96-100.
2. Про Державну прикордонну службу України від 3 квітня 2003 р. № 661-IV: Закон України // Відомості Верховної Ради України, 2003, № 27, ст. 208.
3. Юридичний словник / за ред. Б.М. Бабія та ін.; уклад.: І.П. Бутко, Р.І. Гричук]. 2-ге вид., переробл. та допов. – К.: Головна редакція УРЕ, 1983. – 872 с.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984, додаток до № 51. – Ст.1122 (з наступними змінами та доповненнями).